

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 702/2024-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Krajského súdu v Košiciach v konaní sp. zn. 3Co/73/2024 takto

rozhodol:

- Postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní sp. zn. 3Co/73/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **700 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Košiciach **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 591/2024-30 z 19. decembra 2024 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú mu 14. júna 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 3Co/45/2016, sp. zn. 3 Co/47/2022 a sp. zn. 3Co/73/2024 (ďalej spolu aj „odvolacie konania“ alebo „napadnuté konania“). Tiež navrhuje prikázať krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, priznať mu finančné zadosťučinenie 6 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného v 1. rade je stranou sporu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy iniciovaného žalobou z 18. marca 2014 na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“). Opíšu chronologický priebeh súdneho sporu, sťažovateľ uvádza, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 40C/108/2014-174 z 28. októbra 2015, ktorým mu uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie, zdržať sa akéhokolvek rozširovania informácií obsiahnutých v uverejnenom článku, zaplatiť žalobcovi 3 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Proti rozsudku súdu prvej inštancie sa sťažovateľ 13. mája 2015 odvolal. Krajský súd v prvom odvolacom konaní rozsudkom sp. zn. 3Co/45/2016 z 11. mája 2017 rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti potvrdil. Sťažovateľ proti odvolaciemu rozsudku podal 13. septembra 2017 dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 6Cdo 201/2017 z 27. septembra 2018 (ďalej len „uznesenie“) odmietol. Sťažovateľ napadol uznesenie najvyššieho súdu ústavnou sťažnosťou, v ktorej namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, 6 ods. 1 dohovoru, čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 363/2021 z 24. februára 2022 konštatoval porušenie sťažovateľom namietaných práv, zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 3Co/45/2016 z 11. mája 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v poradí druhom odvolacom konaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 3Co/47/2022 zo 14. júla 2022, proti ktorému sťažovateľ podal 13. septembra 2022 znova dovolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7Cdo/233/2022 z 30. apríla 2024 dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 3Co/47/2022 zo 14. júla 2022 zrušil v časti, ktorou tento potvrdil rozsudkom súdu prvej inštancie žalovanému – sťažovateľovi – uloženú povinnosť ospravedlniť sa, ako aj vo výroku o nároku na náhradu trov konania, a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti dovolanie sťažovateľa odmietol. Vec sťažovateľa je tak po tretíkrát predložená na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý v súčasnosti vedie odvolacie konanie pod sp. zn. 3Co/7/2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ, citujúc relevantné ustanovenia ústavy, dohovoru a judikatúru ústavného súdu k problematike zbytočných prieťahov a kasačnej záväznosti právneho názoru v náleze ústavného súdu, upriamuje pozornosť na skutočnosť, že po dobu viac ako 8 rokov krajský súd opakovane rozhoduje v odvolacom konaní, pričom hrubými nedostatkami v rozhodovacej činnosti krajského súdu došlo postupne k zrušeniam dvoch vydaných rozsudkov. Dĺžka odvolacieho konania nie je podľa sťažovateľa prijateľná a nekorešponduje s požiadavkou dosiahnutia právoplatného rozhodnutia a tým aj právnej istoty sťažovateľa v primeranej lehote.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

4. Krajský súd sa vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/689/2024 z 25. júla 2024 k obsahu ústavnej sťažnosti, o ktoré ho požiadal ústavný súd ešte vo fáze jej predbežného prerokovania v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), k vymedzeniu zodpovednosti za dĺžku doterajšieho odvolacieho konania (8 rokov) uviedol, že predmetom rozhodovania (konanie sp. zn. 3Co/73/2024) formálne už ostala len časť žalobou uplatnených nárokov z práva na ochranu osobnosti v napadnutom konaní koncentrovaná do posudzovania správnosti obmedzenia slobody prejavu žalovaného vo vzťahu k jednému z výrokov. Uvedená skutočnosť je významná preto, že sťažovateľ argumentuje, že na dĺžku konania vplývala tiež nesprávnosť rozsudku krajského súdu sp. zn. 3Co/45/2016 z 11. mája 2017. Paradoxne práve vo vzťahu k tomuto výroku ústavný súd považoval závery tohto rozhodnutia za ústavne udržateľné. Citujúc časť odôvodnenia nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 363/2021 z 24. februára 2022, krajský súd zdôraznil, že vo vzťahu k danému výroku žiadny právny názor nezaujal, a preto logicky nemohol byť krajským súdom v ďalšom konaní nerešpektovaný. Nesúhlasí s predstavou sťažovateľa o kauzálnej prepojenosti medzi jeho rozhodovacou činnosťou a časom, ktorý uplynul od predloženia veci okresným súdom. V tomto období bola vec sťažovateľa už dvakrát právoplatne skončená a krajský súd nemohol pôsobiť ani na časové aspekty úkonov strán, ani na dĺžku kasačných konaní. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje za neopodstatnenú.

4.1. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie krajský súd v doplnení vyjadrenia sp. zn. 1SprV/689/2024 z 20. januára 2025 ústavnému súdu oznámil, že vo veci sťažovateľa bolo 14. novembra 2024 rozhodnuté, v merite bola žaloba voči sťažovateľovi v časti o uloženie povinnosti ospravedlniť sa zamietnutá. Tiež zotrval bezo zvyšku na argumentoch uvedených v jeho pôvodnom vyjadrení k ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ podaním z 3. októbra 2024 k argumentácii krajského súdu v podstatnej časti uviedol, že táto je nepochopiteľná až absurdná, krajský súd podľa sťažovateľa nevníma svoju zodpovednosť za rozhodovanie v odvolacom konaní po dobu takmer 9 rokov, ktorými došlo k porušeniu sťažovateľom namietaných práv. K aktuálnemu stavu napadnutého konania uviedol, že krajský súd 22. augusta 2024 nariadil termín pojednávania (odročené na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa, pozn.), ktoré sa uskutočnilo 26. septembra 2024 a bolo odročené na 24. október 2024 na účel verejného vyhlásenia rozsudku.

5.1. Pisomným podaním z 25. novembra 2024 sťažovateľ ústavnému súdu oznámil, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 3Co/73/2024 zo 14. novembra 2024 rozhodol tak, že žalobu v časti, ktorá ostala predmetom konania, zamietol a sťažovateľovi proti žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Opakovane poukázal na obsah svojho vyjadrenia z 3. októbra 2024, zdôrazňujúc

nekonzistentnosť postupu krajského súdu pri rozhodovaní v odvolacích konaniach, ktoré potvrdzujú opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti, bez ohľadu na výsledok napadnutého konania.

IV.

Ústne pojednávanie a posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Povinnosť každého všeobecného súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Súd je povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 157 ods. 1 CSP).

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. aj čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania je žaloba o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy. Podľa názoru ústavného súdu vec patrí medzi bežnú agendu prejednávanú a rozhodovanú civilnými súdmi a nevykazuje osobitnú právnu zložitost', ani skutkovú zložitost'. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Jeho opakovane podané mimoriadne opravné prostriedky a ústavná sťažnosť však napriek ich úspešnosti tiež prispeli k oddialeniu končeného rozhodnutia.

11. Pokiaľ ide o samotný postup krajského súdu, ako bolo opísané v bode 2 a 4 odôvodnenia tohto nálezu, vec sťažovateľa bola predmetom rozhodovania odvolacieho súdu opakovane (konania vedené pod sp. zn. sp. zn. 3Co/45/2016 a sp. zn. sp. zn. 3Co/47/2022), a to na základe zrušujúcich

rozhodnutí ústavného soudu (náleží III. ÚS 363/2021 z 24. februára 2022) a najvyššieho súdu (uznesenie sp. zn. 7Cdo/233/2022 z 30. apríla 2024). Po rozhodnutí a vrátení veci najvyšším súdom bolo posledné napadnuté konanie vedené krajským súdom plynule, na prejednanie veci boli nariadené pojednávania na 22. august 2024 (zrušené na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa, pozn.), 26. september 2024 (vec bola riadne prejednaná) a na 24. október 2024 bol určený termín verejného vyhlásenia rozsudku (zrušený pre mimoriadnu situáciu v budove súdu, pozn.). Krajský súd vo veci sťažovateľa rozhodol rozsudkom sp. zn. 3Co/73/2024 zo 14. novembra 2024 tak, že žalobu v časti, ktorá ostala predmetom konania, zamietol a sťažovateľovi proti žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Napadnuté konanie je tak ku dňu rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

12. Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, II. ÚS 177/2024). Z predloženej chronológie je zrejmé, že vec sťažovateľa sa opakovane nachádzala na krajskom súde (k tomu bližšie bod 2 a 10 tohto nálezu). V rámci odvolacích konaní sťažovateľ opakovane využil svoje procesné právo podaním mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a podal aj ústavnú sťažnosť. Uvedená procesná aktivita objektívne ovplyvnila časový rámec rozhodovania krajského súdu, ktorému je v danom kontexte nutné vytknúť značne nesústredený postup, premietnutý do dvoch rozhodnutí kasačného charakteru.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že v súlade s platnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa EŠLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok EŠLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

14. S ohľadom na uvedené ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy spočívajúce primárne v nesústredenom postupe krajského súdu, ktorým došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

15. Keďže napadnuté konanie je v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd neformuloval všeobecnému súdu príkaz konať [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

16. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 6 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci majúcej na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, pri jeho určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17. Pri ustálení sumy primeraného finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd prihliadal primárne na konštatovaný neefektívny postup odvolacieho súdu v nadväznosti na predchádzajúce odvolacie konania, na dĺžku napadnutého konania vedeného pred krajským súdom po poslednom predložení veci najvyšším súdom (7 mesiacov), ako aj na moment podania ústavnej sťažnosti (s blížiacim sa skončením veci). Ústavný súd prihliadol aj na mieru právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Keďže z pohľadu strany sporu sťažovateľ už disponoval právoplatnými súdnymi rozhodnutiami krajského súdu (rozsudok sp. zn. 3Co/45/2016 z 11. mája 2017 a rozsudok sp. zn. 3Co/47/2022 zo 14. júla 2022), miera jeho právnej neistoty nie je porovnateľná so situáciou, ak vo veci nie je vydané žiadne právoplatné rozhodnutie. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľovi 700 eur (bod 2 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

18. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

19. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) spolu v sume 686,50 eur plus 2 x režijný paušál 27,46 eur a 20 % DPH (137,30 eur a 5,49 eur). Písomné podania sťažovateľa z 3. októbra 2024 a 25. novembra 2024 ústavný súd nevyhodnotil ako podania obsahovo relevantné pre jeho rozhodovanie, a preto zaň náhradu trov sťažovateľovi nepriznal. Na tomto mieste pripomína, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 100/2024).

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu